

KASB-HUNAR MAKTABI O‘QUVCHILARINI AXLOQIY TARBIYASIGA AKSIOLOGIK YONDASHUVINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI

Abdulhamidova Dilshoda Hayotjon qizi

Pedagogika va psixologiya kafedrası magistranti

Emi:dilshodaabdulhamidova5995@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada aksiologik yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy-estetik tarbiyani shakllantirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda qadriyatlar tizimi orqali bolalarning axloqiy va estetik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy asoslari va amaliy usullari tahlil qilingan. Bolalarning go‘zallikni idrok etishi, san‘at va madaniyatga bo‘lgan qiziqishini oshirish hamda axloqiy fazilatlarni shakllantirishda aksiologik yondashuvning ahamiyati ochib berilgan. Ishda ta‘lim-tarbiya jarayonida estetik va axloqiy qadriyatlarni samarali singdirish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: aksiologik yondashuv, axloqiy tarbiya, estetik tarbiya, maktabgacha yosh, qadriyatlar, bolalar rivojlanishi.

Аннотация. В данной работе рассматриваются вопросы формирования нравственно-эстетического воспитания детей дошкольного возраста на основе аксиологического подхода. Анализируются теоретические основы и практические методы развития нравственных и эстетических качеств детей через систему ценностей. Выявляется важность аксиологического подхода в восприятии детьми красоты, повышении их интереса к искусству и культуре, а также в формировании нравственных качеств. В работе разработаны рекомендации по эффективному прививанию эстетических и нравственных ценностей в образовательный процесс.

Ключевые слова: аксиологический подход, нравственное воспитание, эстетическое воспитание, дошкольный возраст, ценности, развитие ребенка.

Abstract. This work covers the issues of forming moral and aesthetic education in preschool children based on an axiological approach. The study analyzes the theoretical foundations and practical methods of developing children's moral and aesthetic qualities through a system of values. The importance of the axiological approach in children's perception of beauty, increasing their interest in art and culture, and forming moral qualities is revealed. The work develops recommendations for the effective instillation of aesthetic and moral values in the educational process.

Keywords: axiological approach, moral education, aesthetic education, preschool age, values, child devel.

Kirish.

Bugungi globallashuv va tezkor ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlar sharoitida kasb-hunar maktabi o‘quvchilarini nafaqat kasbiy bilim va ko‘nikmalar bilan, balki yuksak axloqiy fazilatlar bilan ham qurollantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtayi

nazardan, ta'lim jarayonida aksiologik yondashuv (qadriyatlar asosidagi yondashuv) o'quvchilarning axloqiy tarbiyasini shakllantirishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Aksiologik yondashuvning mohiyati

Aksiologiya — (yun. «axio» – qadriyat va «logos» – fan, ta'limot) – qadriyatshunoslik; qadriyatlar haqidagi fan. XIX asrning ikkinchi yarmida nemis qadriyatshunosi E.Gartman va fransuz olimi P.Lapilar tomonidan fanga kiritilgan. Bundan ayon bo'ladiki, aksiologiya qadriyatlar haqidagi ta'limot bo'lib, inson hayotidagi ma'naviy, axloqiy, madaniy va ijtimoiy qadriyatlarni o'rganadi. Ta'lim jarayonida aksiologik yondashuv o'quvchilarda yaxshilik va yomonlik, burch va mas'uliyat, vatanparvarlik, halollik, mehnatsevarlik kabi tushunchalarni ongli ravishda shakllantirishga yo'naltiriladi.

Kasb-hunar maktablarida ushbu yondashuv o'quvchilarning kelajak kasbiy faoliyatida axloqiy me'yorlarga amal qilishini ta'minlaydi. Chunki kasbiy malaka bilan bir qatorda axloqiy madaniyat ham mehnat bozorida muhim omil hisoblanadi.

Kasb-hunar maktabi o'quvchilarini axloqiy tarbiyalashda aksiologik yondashuvning ahamiyati.

Kasb-hunar maktabi o'quvchilari asosan o'smir va yoshlar bo'lib, bu davrda shaxsning axloqiy qarashlari, hayotiy pozitsiyasi va qadriyatlarga munosabati shakllanadi. Aksiologik yondashuv quyidagi jihatlarda muhim ahamiyatga ega:

Birinchidan, o'quvchilarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat tuyg'usini rivojlantiradi;

ikkinchidan, kasbiy faoliyatda halollik, mas'uliyat va intizomni mustahkamlaydi; uchinchidan, jamiyatda ijtimoiy faol, tashabbuskor va ongli fuqaroni tarbiyalaydi; to'rtinchidan, o'quvchilarning ma'naviy immunitetini kuchaytiradi.

Axloqiy tarbiyada qo'llaniladigan asosiy yo'nalishlar

Kasb-hunar maktablarida aksiologik yondashuvni rivojlantirish quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilishi maqsadga muvofiq:

1. O'quv jarayonida — fanlar mazmuniga axloq va qadriyatga doir g'oyalarni singdirish.

2. Tarbiyaviy tadbirlarda — milliy urf-odatlar, an'analar va ma'naviy merosga bag'ishlangan mashg'ulotlar tashkil etish.

3. Amaliy faoliyatda — mehnat jarayonida jamoada ishlash madaniyatini shakllantirish.

4. Shaxsiy namuna orqali — pedagoglarning axloqiy namunasi o'quvchilar uchun muhim tarbiyaviy omil bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, kasb-hunar maktabi o‘quvchilarini axloqiy tarbiyalashda aksiologik yondashuvni rivojlantirish ularning har tomonlama yetuk shaxs bo‘lib shakllanishida muhim rol o‘ynaydi. Qadriyatlarga asoslangan ta‘lim-tarbiya jarayoni o‘quvchilarning kasbiy faoliyatida ham, ijtimoiy hayotda ham mas‘uliyatli, halol va ma‘naviy barkamol inson bo‘lib yetishishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining „Ta‘lim to‘g‘risida“gi Qonuni.-Toshkent, 2020
2. Musurmonova O.Ma‘naviy –axloqiy tarbiya asoslari. –Toshkent:Fan va texnologiya, 2014
3. Qodirov B.R.Kasb-hunar ta‘limi pedagogikasi – Toshkent.Fan, 2018
4. To‘raqulov X.A. Aksiologiya va ta‘lim jarayonida qadriyatlar. — Toshkent: Universitet, 2019.
5. Xolmatova D.Sh. Yoshlarni axloqiy tarbiyalashda milliy qadriyatlarning o‘rni
6. Pedagogik ta‘lim jurnali. — 2020.